

Súd: Krajský súd Žilina
Spisová značka: 10CoP/38/2018
Identifikačné číslo súdneho spisu: 5317206516
Dátum vydania rozhodnutia: 25. 07. 2018
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Erik Varga
ECLI: ECLI:SK:KSZA:2018:5317206516.1

Uznesenie

Krajský súd v Žiline, ako súd odvolací, v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Erika Vargu a členov senátu - sudcov JUDr. Amálie Paulerovej a JUDr. Róberta Urbana, vo veci starostlivosti súdu o maloleté dieťa: S. F., nar. XX.XX.XXXX, bytom u otca, v konaní zastúpený kolíznym opatrovníkom Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny Čadca, dieťa rodičov: matka - K. Y., nar. XX.X.XXXX, bytom Y. S., toho času N. XX, XXXX G. E. E., C., právne zastúpená Mgr. Marcelou Staňkovou, advokátkou so sídlom H. M. XX/XXX, Q. - Y., Česká republika a otec - U. F., nar. XX.X.XXXX, bytom T. XXX, S., právne zastúpený JUDr. Jurajom Štrbákom, advokátom so sídlom C. XXXX, o návrhu otca na zvýšenie vyživovacej povinnosti matky k maloletému dieťaťu, o návrhu matky na zmenu úpravy osobnej starostlivosti o maloleté dieťa a o úprave styku matky s maloletým dieťaťom, na základe odvolania matky proti rozsudku Okresného súdu Čadca č. k. 16P/39/2017-97 zo dňa 20. apríla 2018, takto

rozhodol:

Rozsudok súdu prvej inštancie z r u š u j e a vec mu vracia na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

odôvodnenie:

1.Napadnutým rozsudkom (jeho výrokom I.) okresný súd zamietol návrh otca na zvýšenie vyživovacej povinnosti. Na základe vykonaného dokazovania považoval za preukázané, že od poslednej úpravy výživného nedošlo k podstatnej zmene pomerov na strane maloletého S. F.. Tento v čase pôvodného rozhodovania rovnako navštevoval prvý stupeň základnej školy. Hoci otcovi pribudla ďalšia vyživovacia povinnosť, to nie je dôvodom na to, aby bola z tohto dôvodu vyživovacia povinnosť K. Y. na maloleté dieťa zvýšená. Zaobstaráť si ďalšiu vyživovaciu povinnosť bolo rozhodnutím otca, teda on sám by mal niesť dôsledky toho koľko vyživovacích povinností si zaobstará a to aj s prihliadnutím na jeho možnosti, schopnosti, aby mohol zabezpečiť dôstojnú životnú úroveň svojim deťom. Navyiac, vyživovaciu povinnosť k maloletému Y. nemá K. Y., ale jeho matka a otec. K miernej zmene pomerov došlo na strane matky maloletého dieťaťa. Táto v čase pôvodného rozhodovania o výživnom bola zamestnaná a jej príjem bol okolo 1.200 €. V súčasnej dobe je nezamestnaná, evidovaná na úrade práce a poberá dávku vo výške 27,59 €, čo priemerne mesačne činí okolo 828 €. Naposledy bolo výživné na maloleté dieťa upravované dňa 31.10.2016 rozsudkom 11P 27/2016 právoplatným dňa 9.11.2016. Napokon, za obdobie od posledného rozhodnutia nedošlo ani k podstatnému nárastu životných nákladov.

2.Následne (výrok II.) súd prvej inštancie zamietol aj návrh matky na zverenie maloletého do jej osobnej starostlivosti. Tu obdobne dospel k záveru, že od posledného rozhodnutia nedošlo k takej podstatnej zmene pomerov, ktorá by odôvodňovala zmenu pôvodného rozhodnutia, čo sa týka osobnej starostlivosti o maloleté dieťa. Dôvodom, pre ktorý bol maloletý v predchádzajúcom rozhodnutí zverený do osobnej starostlivosti otca, bola tá skutočnosť, že matka pracuje a býva v Rakúsku. K zmene bývania či práce matky maloletého dieťaťa ani v čase terajšieho rozhodovania nedošlo. Otec zabezpečuje maloletému dieťaťu riadnu starostlivosť. Venuje sa mu podľa svojich možností, schopností a pracovnej zaneprázdnenosti. Nebolo preukázané, že by otec starostlivosť a výchovu maloletého syna zanedbával, ako vyplýva zo šetrení kolízneho opatrovníka, v domácnosti je čisto, poriadok, maloletý dosahuje dobré učebné výsledky, jeho zdravotný stav je dobrý. Aj keď je zrejmé, že maloletému dieťaťu matka chýba

a že počas doby, keď sa maloletý raz mesačne s matkou stretáva, matka sa mu snaží venovať všetok svoj voľný čas, to nie je dôvodom na to, aby došlo ku zmene pôvodného rozhodnutia.

3.S poukazom na spornosť otázky stretávania sa matky s maloletým dieťaťom (v pôvodnom rozhodnutí bola úprava styku ponechaná len na dohode rodičov), resp. komunikácie matky s ním prostredníctvom telekomunikačných prostriedkov považoval okresný súd za nevyhnutné (z úradnej moci) upraviť (výroky III. až VIII.) stretávanie matky s maloletým S. a to v rozsahu každý páry týždeň v mesiaci v roku od piatka od 20.30 hod. do nedele do 16.00 hod., počas Veľkonočných sviatkov v každom párnom roku od piatka pred Veľkou nocou od 10.00 hod. do Veľkonočného pondelka do 16.00 hod., počas jarných prázdnin v každom párnom roku od pondelka od 10.00 hod. do nedele do 16.00 hod., počas letných prázdnin v každom párnom roku od 1.7. od 10.00 hod. do 31.7. do 16.00 hod., v čase Vianočných prázdnin v každom párnom roku od 25.12. od 10.00 hod. do 6.1. nasledujúceho roka do 16.00 hod. Konštatoval, že z vyjadrenia dieťaťa je nesporné, že dieťa má pozitívny vzťah k matke a chce sa s ňou stretávať čo najčastejšie. Taktiež súd umožnil matke komunikovať s maloletým dieťaťom prostredníctvom facebooku, messengeru, či telefonicky, avšak s prihliadnutím na učebné povinnosti maloletého dieťaťa v presne stanovenom dni a čase.

4.O náhrade trov konania súd prvej inštancie rozhodol podľa § 52 CMP, v zmysle ktorého ustanovenia žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov konania.

5.Proti tomuto rozsudku podala odvolanie matka a domáhala sa zmeny v podobe zverenia dieťaťa do jej osobnej starostlivosti, resp. úpravy styku s maloletým v širšom rozsahu. Nesúhlasila s tvrdením otca, že dala prednosť súčasnému manželovi a kariére pred maloletým dieťaťom. Naopak bol to otec, ktorý si celý život budoval kariéru a pracoval v zahraničí. Matka v podstate sama vychovávala už plnoleté sestry maloletého S., ako aj samotného maloletého S. a to až do 8. roku jeho veku. Po rozpade manželstva sa starala o maloletého úplne sama, otec sa s ním stýkal len príležitostne, keď sa zdržiaval na Slovensku a dokonca po dobu 1 roku nijako neprispieval na výživné pre maloletého.

6.V dobe predchádzajúcej poslednému rozhodnutiu matka plánovala sťahovanie do Rakúska, mala tam zariadený byt, základnú školu pre maloletého a jej súčasný manžel tam mal zaistenú prácu. Matka mala za to, že sťahovanie bude výhodné aj pre otca, ktorý v tej dobe rovnako pracoval v Rakúsku, mal by to k synovi bližšie. S jej úmyslom bol oboznámený aj maloletý S.. Otec však s presťahovaním do Rakúska kategoricky nesúhlasil a vyhlásil, že toto nikdy nedovolí. Ihneď po prvom víkende, ktorý otec s maloletým strávil, ho presvedčil, aby chcel s ním zostať žiť. Sľúbil mu, že sa vráti na Slovensko, že na seba budú mať konečne viac času a vzájomne sa užijú, keďže od narodenia na neho nemal dostatok času. V tom čase začal maloletý preferovať život u otca, preto matke neostalo iné, len jeho stanovisko rešpektovať. Navyiac, v tomto období sa sťahovala do Rakúska, ktoré pre neho bolo cudzím prostredím, neovládala dobre ani nemecký jazyk a usúdila, že ako náhle sa v novom prostredí adaptuje a pokročí v nemeckom jazyku, bude prípadne pre maloletého jednoduchšie, aby sa tu lepšie adaptoval. Otec v tej dobe sľuboval, že s maloletému bude riadne venovať a bude matke napomáhať v ich vzájomnom styku, čo spočiatku fungovalo, ale zmenilo sa v okamihu, keď nadviazal známosť so súčasnou priateľkou. Od tej doby otec s matkou vôbec nekomunikuje, neinformuje ju o maloletom synovi, nezdvihni jej telefón, neodpovedá na sms správy. Rovnako maloletému bráni v kontakte s matkou, z telefónu mu vymazal komunikačné aplikácie a bráni mu v styku aj so staršími sestrami.

7.Maloletý sa otca bojí, nie je u neho spokojný a všetko viedlo k situácii, že sa matke sám zo svojej vôle zdôveril, že už s otcom nechce žiť a chcel by sa vrátiť späť k matke. V tejto skutočnosti, keď prejavuje prianie žiť u matky, je vidieť podstatnú zmenu pomerov oproti dobe posledného rozhodnutia. V tomto smere je nevyhnutné prianie maloletého, ktorý už dovŕši 10 rok veku, plne rešpektovať. Toto prianie zistil súd aj osobným vylúčením maloletého, keď tento dokonca uviedol, že by mu nechýbali ani súčasní jeho kamaráti, snáď len brat Y., ten je však veľmi útleho veku. Maloletý uviedol, že to u matky pozná, zmeny prostredia by sa nebál, zvládol by aj jazykovú bariéru. Tiež sa vyjadril, že otec naňho nemá čas, po návrate z práce sa s ním nikdy nehrá, stále to odkladá na víkend, kedy pracuje vonku a potom pozerá televízor. Otec s maloletým rozpráva len krátko večer pred spaním. Rovnako potvrdil, že mu priateľka otca vyhadzuje veci, ktoré dostáva od matky. Do narodenia brata Y. sa mu otec viac venoval, teraz sa s ním nehrá, ani nechodí na výlety. Maloletému Y. sa otec venuje viac, nakupuje mu aj viac vecí. Matka nerozporuje, že základné potreby maloletého otec dokáže uspokojiť, napriek tomu však po psychickej stránke otca stráda. Napriek tomu, že na chodbe pri súdnom pojednávaní boli prítomné obe

sestry maloletého, matka i manžel matky, ktorí by sa mohli k prianiu maloletého S. žiť u matky vyjadriť, súd od ich výsluchu upustil so záverom, že nedostatky vo výchove neboli zistené.

8. Opísaný záver je nesprávny, nakoľko je zrejmé, že otec maloletého riadne nedbá hlavne po citovej stránke. Výchovné postoje matky sú podstatne lepšie, matka má dobré zázemie a dokáže lepšie rozpoznať a uspokojiť všetky jeho potreby, najmä citové a maloletý má zariadenú izbu u matky, má dohodnutý nástup do 5 minút vzdialenej základnej školy, ktorá má bohaté skúsenosti s integráciou zahraničných detí. Maloletý toto prostredie pozná a túži po zmene. Na rozdiel od otca, matka je schopná a ochotná s otcom vzájomne komunikovať a podporovať ich ďalší styk, dokonca ho dovážajú. Matka sa domáha doplnenia dokazovania, eventuálne vypracovania znaleckého posudku hlavne k zisteniu skutočného priania maloletého.

9. Ďalej má odvolateľka za to, že okresný súd nesprávne rozhodol aj pokiaľ nedostatočne upravil jej styk s maloletým. Po celú dobu (matka) prejavuje záujem o styk s dieťaťom. Jazdí pre neho pravidelne z Rakúska, otca vyrozumie, kedy si maloletého prevezme a to vždy medzi 20.00 - 20.30 hod. Vzhľadom ku vzdialenosti sa pár krát stalo, že prišla po 21.00 hod., napriek tomu, že maloletý ešte nespál a nebol v pyžame, otec mu nedovolil s matkou odísť. Maloletý bol vždy veľmi smutný a matke len pri bránke stroho oznámil, že by chcel, ale nemôže s ňou odísť. So synom potom matka trávi čas u dcéry v M., čo je 15 min. od ich bydliska. Kategoricky popiera, že by si maloletého chcela vyzdvihovať v neskorých nočných hodinách. Vždy rešpektuje potreby maloletého, vracia ho v poriadku otcovi, odpočinutého a poučeného do školy, styk matky s maloletým nie je v žiadnom prípade len o zábave a výletoch. Maloletý má u matky svoje povinnosti, pomáha, upracuje, učí sa. V nedeľu matka vracia maloletého okolo 14.00 hod., plne rešpektuje, že otec prihlásil maloletého do cirkevnej školy a každú nedeľu maloletý navštevuje omšu. Otec v tomto smere sa maloletému vyhráza, že pokiaľ vynechá jedinú omšu, s matkou sa stykať nebude.

10. Čo sa týka úpravy víkendového stretávania, proti tomu v podstate nemá pripomienok, požaduje však doplniť, že pokiaľ mu bude predchádzať alebo po ňom nasledovať deň školského voľna, jeho oprávnená ho prevziať, resp. vrátiť o tento deň skôr alebo neskoršie. Taktiež by privítala, ak by prebiehalo až do pondelka do 16.00 hod. tak, aby mala možnosť stráviť so synom viac času a pomôcť mu s plnením školských povinností. Taktiež súhlasí s úpravou styku počas veľkonočných sviatkov, zároveň však poukazuje na to, že s maloletým pravidelne spoločne trávia jarné prázdniny lyžovaním v blízkosti bydliska matky. Otec jarné prázdniny k zimnej dovolenke nevyužíva, a maloletého by veľmi poškodilo, keby namiesto týždňa s matkou na horách a lyžiach, tento čas strávil vo svojom mestskom bydlisku, tým skôr, že je alergik. Preto požaduje, aby bol oprávnený stykať sa s maloletým počas jarných prázdnin a to od piatku predchádzajúceho od 20.30 hod. do nedele do 16.00 hod. Pokiaľ by s tým otec nesúhlasil, matka navrhuje, aby jej styk bol stanovený na jarné prázdniny každoročne s tým, že Veľkú noc by mal maloletý tráviť každoročne s otcom.

11. Celkom zásadne však matka nesúhlasila s úpravou styku počas hlavných letných prázdnin. Nie je totiž dôvod, aby polovicu letných prázdnin mohla so synom tráviť iba každý druhý rok. Je totiž celkom bežné a štandardné, že letné prázdniny trávia deti s rodičmi každoročne a to buď v júli alebo auguste. Nebolo by vôbec účelné, aby maloletý zostal celé prázdniny osamotený s otcom, ktorý naňho nemá čas. Taktiež matka nesúhlasila s úpravou styku počas Vianoc každý druhý rok. Maloletý a matka chcú spolu tráviť aspoň časť Vianočných sviatkov každoročne. Chcú spoločne prežiť vianočnú atmosféru a odovzdať si darčeky. Matka je ochotná rešpektovať, že maloletý strávi každoročne 24.12. v domácnosti otca a požaduje, aby bola oprávnená s maloletým tráviť každoročne čas od 25.12. od 8.00 hod. do 1.1. do 16.00 hod, resp. potom do 6.-1. do 16.00 hod.

12. Otec maloletého ani kolízny opatrovník sa k podanému odvolaniu nevyjadrili.

13. Krajský súd, ako súd odvolací (§ 2 ods. 1 CMP v spojení s § 34 CSP), po zistení, že odvolanie podal subjektívne legitimovaný účastník konania (§ 2 ods. 1 a § 7 CMP v spojení s § 359 CSP) v zákonom stanovenej lehote (§ 2 ods. 1 CMP v spojení s § 362 ods. 1 CSP), preskúmal vec v rozsahu vyplývajúcom z ustanovení § 65 CMP až 67 CMP a bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 2 ods. 1 CMP v spojení s § 385 ods. 1 CSP a contrario, za súčasnej aplikácie § 219 ods. 3 CSP a § 378 CSP) napadnutý rozsudok zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie podľa § 389 ods. 1 písm. b/ v spojení s § 391 ods. 1 CSP a § 2 ods. 1 CMP.

14. Súčasťou základného práva na spravodlivý proces, resp. ústavného práva na súdnu a inú právnu ochranu je totiž aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t.j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (bližšie napr. IV. ÚS 115/03). Odôvodnenie súdneho rozhodnutia teda musí poskytovať dostatočný podklad pre vyhodnotenie jeho správnosti účastníkmi konania (z hľadiska objektívnej možnosti namietať nesprávnosť záverov súdu); eventuálne - v prípade využitia opravných prostriedkov - pre prieskum predmetného rozhodnutia súdom vyššej inštancie.

15. Z opísaného aspektu je potrebné konštatovať, že odôvodnenie rozhodnutia súdu prvej inštancie týkajúce sa zamietnutia návrhu matky na zverenie dieťaťa do jej osobitnej starostlivosti, vykazuje znaky schématického a neprimerane zjednodušeného vysvetlenia dôvodov, ktoré mali viesť súd k jeho vydaniu. Fakticky jediným pomenovaným dôvodom je konštatovanie, že v starostlivosti otca neboli kolíznym opatrovníkom zistené zásadné závary. V kontexte konkrétnych skutkových okolností súdnej veci ide o značne (a neprípustne) formalistický a arbitrárny prístup.

16. Predovšetkým sa nemožno stotožniť s tvrdením okresného súdu, že nie je daná kvalifikovaná zmena pomerov, ktorá by mohla viesť k zmene poslednej súdnej úpravy starostlivosti o maloletého S.. Takúto zmenu pomerov je potrebné vždy posudzovať vo svetle individuálnych pomerov dotknutých účastníkov konania, pričom v posudzovanej veci je zjavné, že v čase predošlej úpravy išlo o situáciu, kedy matka (práve) odchádzala do nového prostredia (zahraničia) a aktuálne ide o stav, kedy už matka má stabilizované zázemie a vytvorené reálne podmienky pre výkon starostlivosti o dieťa. To je z určujúceho hľadiska diametrálne odlišná skutočnosť, ktorá napĺňa pojmové znaky zákonom požadovanej zmeny pomerov.

17. Nadväzne - už z pohľadu „hľadania“ vhodnejšieho výchovného prostredia pre maloletého - platí, že otec ani nespochybnil tvrdenie matky, že to bola práve ona, ktorá v rozhodujúcom rozsahu zabezpečovala výchovu starších sestier maloletého, resp. i samotného S. v čase pred (jej) odchodom do zahraničia. Ďalej, ako správne naznačuje i odvolateľka, odôvodnenie rozhodnutia okresného súdu úplne postráda vyhodnotenie jednoznačne prezentovaného názoru maloletého, ktorý preferuje matku. Maloletý je pritom už vo veku, kedy nemôže byť jeho názor (čl. 12 Dohovoru o právach dieťaťa vyžadujúci venovať pozornosť názoru dieťaťa primeranú jeho veku a úrovni) prehliadnutý bez povšimnutia. Určujúce kritérium (pre rozhodovanie súdu), ktorým je záujem dieťaťa nemožno obmedziť len na naplnenie fyzických potrieb dieťaťa - zjednodušene, ale vystihujúc podstatu napadnutého rozhodnutia, povedané, nejedná sa „len“ o to, aby malo dieťa navarené a upratané - ale minimálne rovnako dôležitým je naplnenie psychickej stránky potrieb dieťaťa (ktorú otec pri svojom osobnostnom nastavení, ale i pre objektívne skutočnosti - zamestnanie, narodenie dieťaťa s novou partnerkou, nevníma ako významnú a dieťa fakticky „vyrastá samo“) v podobe osobného venovania sa dieťaťu trávením spoločného času, výletmi, rozhovormi, čítaním kníh a pod. K naplneniu tejto zložky potrieb dieťaťa u otca nedochádza, ktorý deficit dieťa zjavne pociťuje a uvedené opäť nenachádza odzvu v rozhodnutí okresného súdu. Možno preto zhrnúť, že skutkové okolnosti súdnej veci vyžadujú vyhodnotenie oveľa závažnejších dôsledkov/súvislostí, než je obsahom predostretého odôvodnenia.

18. Opísané okolnosti vo svojom súhrne predstavujú porušenie práva na spravodlivý proces a viedli odvolací súd k zrušeniu napadnutého rozsudku. Pre definitívne ustálenie pre dieťa vhodnejšieho výchovného prostredia (z tohto aspektu môže byť jedným z pomocných kritérií aj prístup toho-ktorého z rodičov k stretávaniu druhého rodiča s dieťaťom, kde je taktiež zo strany otca viditeľná/postrehnuteľná snaha obmedzovať kontakt dieťaťa s matkou) je totiž potrebné doplniť dokazovanie v rozsahu, ktorý presahuje zmysel odvolacieho (prieskumného) konania. V prípade pochybností (o výbere vhodného výchovného prostredia) je na zvážení okresného súdu prípadné zabezpečenie odborného stanoviska, znaleckého posudku alebo výsledku pohovoru dieťaťa s psychológom. V prípade zverenia dieťaťa do starostlivosti matky je potrebné bližšie zisťovanie pomerov matky v Rakúsku, konkrétne a aktuálne možnosti nástupu dieťaťa do školy a ustálenie podmienok stretávania dieťaťa s otcom (v tejto spojitosti matka vyjadřila ochotu dieťa dovážať).

19. Pokiaľ ide o úpravu vyživovacej povinnosti a stretávania s maloletým, ide o výroky závislé od rozhodnutia o zverení dieťaťa do osobnej starostlivosti, preto boli zrušené zároveň s výrokom primárnym. Nad bezprostredne nevyhnutný rámec je už v tomto štádiu konania vhodné poznamenať, že bez ďalšieho

je nesprávny názor okresného súdu, v zmysle ktorého pribudnutie ďalšej vyživovacej povinnosti nemôže mať vplyv na existujúcu vyživovaciu povinnosť, nakoľko má byť dôsledkom zvaženia si rodiča o počte vyživovacích povinností. Naopak, pribudnutie ďalšej vyživovacej povinnosti je spravidla okolnosťou, ktorú možno hodnotiť ako relevantnú zmenu pomerov. Obdobne bližšie odôvodnenie postráda aj odvolateľkou osobitne namietaná úprava stretávania s dieťaťom počas letných prázdnin a vianočných sviatkov.

20. Toto rozhodnutie odvolacieho súdu bolo prijaté hlasovaním senátu v pomere hlasov 3:0.

Poučenie:

Dovolanie je podľa § 420 CSP prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
- f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh). Dovolanie možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k niektorej z uvedených vád. Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada. Dovolací dôvod nemožno vymedziť tak, že dovolateľ poukáže na svoje podania pred súdom prvej inštancie alebo pred odvolacím súdom. Dovolacie dôvody možno meniť a dopĺňať len do uplynutia lehoty na podanie dovolania. V dovolaní nemožno uplatňovať nové prostriedky procesného útoku a prostriedky procesnej obrany okrem skutočností a dôkazov na preukázanie prípustnosti a včasnosti podaného dovolania.

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy. Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde.

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom. Povinnosť zastúpenia advokátom neplatí, ak je

- a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa.